

3758

Wihanti

Hjalmar Appelgrenin elokuulla 1899 Wihannista tuomia kiviesineitä, osaksi ostettuja ent. talolliselta Heikki Hedborgilta (eli Ylitalolta), osaksi Petäjaniemen kankaasta tutkiessa löydettyjä. Appelgren ker-tonut luettelo varten.

1. Ent. taloll:n Heikki Hedborgin (Ylitalon) ennen minun tuloani löytämät kappineet.

Osan näistä, nim. N^o:ot 1-3, oli hän myynyt asemapäällikkö Levoselle Wihannin asemalla, jolta minä ne lunastin pois. N^o:ot 4-15 sain Hedborgilta itseltään. Hedborgin ilmoituksen mukaan oli N° 1 löytynyt Petäjaniemenkankaasta, vähän neljättä km. kirkolta Oulaisiin päin valtamaantien ja n.s. Roppatien kulumasta. Tämä ilmoitus on kumminkin, katsoen Hedborgin muihin valheellisiin tiedonantoihin ja epäluotettavaan käytökseen, epäiltävä, kts. alempana kertomusta kaivauksista mainituilla paikoilla. Muiden esineiden (N^o:ot 2-15) löytöpaikoiksi ilmoitti Hedborg ensiksi Pirttisaari nimistä saareketta Pitkäislammen luoteispäässä, noin 1 peninkuorma kirkolta länteen päin Wihannin sydänmaassa, mutta tarkemmin kyseltyäni, milloin mitäkin paikkaa ja lopulta ei hän sanonut muistavansa mistä kutakin esinettä oli löytänyt. Hän oli kylällä sanonut, ettei aio minulle ilmoittaa löytöpaikkaa, arvattavasti sen vuoksi, että omin päin vasta saisi kaivella ja löydöillään ansaita rahaa. Kun muut kaivaustyöt

3758

Wihanti

Wihannissa lopetettuani , yliopp. B. Cederhvarfin seurassa, Hedborg ja Nikkilän nuori isäntä oppaina, lähdin Pirttisaarta tarkastamaan, huomasin ettei koko tuolla saarekkeella ollut niin vähintäkään jälkiä kaivauksista ja ovat siis Hedborgin nykyiset ja entiset (N° 3608:25-33) ilmoitukset Pirttisaaresta tehdyistä löydöistä täydellisesti perättömiä. Hedborg heittäysi tuolla matkalla sairaaksi ja mielipuoleksi, jottei tarvitsisi vastata kysymyksiin ja nuhteisiin eikä opastaa. Ellei Hedborg itse ole näitä kapineita tehnyt (joka on vähemmin luultavaa) on hän ne luultavasti löytänyt joko Pitkästäsaaresta tahi Tavaskalammen saarekkeesta, joissa molemmissa hän todellakin on kaivellut , ja joiden suurien sorahautojen reunoissa on sekä punamultapesiä että muinaiskaluja , kts. N° 3759 ja 3760. -Esineet ovat seuraavat:

Asemapäällikkö Levoselta lunastin:

1. Taltantapainen ase , liuskekivistä, terän toinen kulma laskettu viistoksi. Aseen toisessa päässä on ruma ihmisen naama sekä reikä ripustamista varten. 104 mm. ptk. Tässä kuten seuraavissakin (paitsi N° 4:ssä) on kaikissa koloissa ja reiässä jäännöstä punaiseksi poltetusta rautamaasta, jommoisessa esineet nähtävästi ovat maanneet.

3758

Wihanti

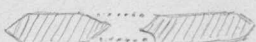
2. Hertanmuotoinen ohut kivikapine jota lävis-
tää pieni ympyräinen reikä ja kaksi pitkän-
suikulaista reikää. 33 x 25 mm. laaja, $2\frac{1}{2}$ pks.
3. Melkein vinokaiteen muotoinen ohut reikäkivi.
Reikä melkein saman muotoinen kuin itse lius-
ka sekä veitsellä pilattu. Piirrettyjä ko-
ristuksia kummallakin puolen, toisella puo-
lolla pienet ympyräiset kehät joka kul-
massa. 36 x 23 mm. laaja, 3 pks.

Heikki Hedborgilla itsellään oli vielä
tallessa seuraavat:

4. Tasataltta, varsipuoli harmaa, teräpuoli (valok.5581).
tummempi. Warsipää reiällinen, sen toiseen
kylkeen on muodostettu nauravaa naamaa, toi-
seen surullista naamaa tapaileva profiili -
kuva. Toiseen lappeeseen on piirretty kalan-
kuva. 127 mm. ptk., $57\frac{1}{2}$ lev., $11\frac{2}{3}$ pks.
5. Hoikkanen taltta, jonka terä on yhtä kalte-
vaksi laskettu kummaltakin puolen. Toinen
pää teroitettu neljältä puolen. Poikkileik-
kaus suorakaide ja neliö. Kylkipinnat tai-
puvat hiukan sisäänpäin. 100 mm. ptk., 14
lev., 10 pks.
6. Kivineula hiukan kaareva. Kärkipuoli suip-
peampi kuin peräpuoli. Reikä lähempänä perää.
34 mm. ptk., 12 lev. 5 pks.

3758

Wihanti

7. Weitsi (?) liuskekiveä, toinen pää reikäinen ja pyöreä, toinen hoikempi ja hiukan terälle hiottu. $97\frac{1}{2}$ mm. ptk., $18\frac{1}{2}$ lev., 10 pks.
8. Kiviveitsi, joka muodoltaan täydellisesti muistuttaa nykyaikuista suorahamaraista veistä varsineen, 140 mm. ptk., 20 lev., 13 pks. Warren poikkileikkaus neliskulmainen.
9. Pitkulainen ripustettava kivi, kapeassa päässä reikä, leveä pää paksumpi kuin toinen. 64 mm. ptk., 24 lev., 9 pks.
10. Ripustettava kivi, pitkulainen, melkein soikea kiviliuska, hiomaton, toisessa päässä reikä. $59\frac{1}{2}$ mm. ptk., $25\frac{1}{2}$ lev. 4 pks.
11. Ympyräinen ja litteä reikäkivi, reuna hiottu kaksipintaiseksi, niin että pintojen välille muodostuu kulma. Reikä tehty pyöreäpäisellä (rauta-tahi kivi-) puikolla, jota on pantu kiertämään. Siten ovat reiän laidat tulleet sellaiseksi kuin kuvasta näkyy:
-
- . 32 mm. ristiinsä, 5 pks.
12. Samanlainen reikäkivi kuin edellinen, reikä isompi ja enempi pyöreäsyväinen kuin edellisen kiven reikä. $34 \times 35\frac{1}{2}$ mm. rist.
13. Reikäkivi, ympyräinen liuska, pieni ja ohut, reikä keskellä. Toiselle puolelle on reiän ympäri piirretty kuusi outoa merkkiä, toisella on kaksi sellaista (Vertaa № 3608:10) $16\frac{1}{2}$ mm. rist. $1\frac{1}{2}$ pks.

3758

Wihanti

14. Yksi saviastian kappale, nähtävästi kivikautisilla kuvituksilla.

15. Liuskesiru eli "lastu", pieni liuskepala, johon on tarttunut koreata punamultaa, 16 kapp. ukonkivisirpaleita ja 2 sorajyttyrä - palasta.

Wihanti
Petäjaniemen-
kangas.

11. Kaivaustyöt Petäjaniemenkankaalla.

Heikki Hedborgin (Ylitalon) ilmoituksen johdosta että N° 1 olisi löydetty valtamaantien ja n.s. Roppatien kulmasta, eräästä kuopanteesta sen matalan hietaharjanteen päässä, joka päättyy maantien itäpuolelle, ja että ennenkin kivikapineita olisi löydetty maantien ojasta samojen teiden risteyksessä, kaivat in näitä paikkoja. Paikkaa luetaan Petäjaniemenkankaaseen, jonka korkein kohta kuitenkin on $1\frac{1}{2}$ km. etelämpänä. Ojaa levitettiin toista metriä mitään löytämättä. Hietaharjun kuopassa eli oikeastaan sen äyräissä tavattiin n. 30 á 40 cm. maapinnan alla hiilikerros peitetty hiedalla. Sen alla kin oli maa muutamassa paikassa punaseksi poltettua. Tästä ei kukaan muu löytänyt merkkiäkään muinaiskaluista, vaikka maata seurottiinkin, mutta Hedberg, joka myöskin oli asettunut kuoppaan lastalla kaivelemaan, löysi tai oli löytävinään

16. reiättömän kivipyörän, jonka leveät sivut

3758

Wihanti

(Petäjaniemen kangas).

ovat hiomattomat, mutta syrjäpuolet hangatut tasaisiksi, muoto jotenkin ympyräinen, 26 x 27 mm. ristiinsä. Mahdotonta ei tietysti ole että tuo kapine todellakin olisi tästä löytynyt, mutta yhtä luultavaa on että, Hedberg, jolla - kuten myöhemmin huomasin - oli tapana kiviapineita kantaa taskussaan, itse pudotti sen kuoppaan ja sitten oli sen löytävinään, luullotellakseen minua että hän tästä paikasta oli muutakin voinut löytää.

Tästä paikasta n. $1\frac{1}{2}$ km. etelään on 5:n kilometritolpan läheisyydessä maantien länsipuolella soranottohautoja, joista kesällä 1898 löysin muutamia pieniä liuskekivilohkareita (mus.luett. № 3639:3,4), ja joista - pitse muista kuopista tällä kankaalla Hedberg samana syksynä ilmoitti löytäneensä joukon muinaiskaluja (№3608:1-21). Erästä kuoppaan pistävää koskematonta niemekettä kaivatin. Sen ja kuopan rajaisissa vertikaalipinnoissa näkyi n. 30 à 40 cm:n syvyinen ja paria metriä laaja punamultapesä, jossa oli pieniä hiilimurusia ja josta otin

17. maanäytteen, Muinaiskaluja ei löytynyt vaan ainoastaan

18. särmäkkäitä kivipalasia, jotka näyttävät syntyneen tahallisen rikkomisen kautta. Niistä on ainakin 3 liuskekiveä ja 3 valkoista ukonkiveä (kvartsia).